

## Mela dorvvasta go it nákce šat bargat

### Dieđihančállosa sisdoallu

Go bargonávccat geahppánišgohtet.....	1
Mela-buohcanbeaiveruhta.....	2
Bargobárti.....	3
Astoáiggi bárti.....	3
Ámmátdávda.....	4
MATA-veajuiduhttin.....	4
MYEL-veajuiduhttin.....	5
Veajuiduhttindoarjja.....	5
Bargonávccahisvuođaealáhat.....	6
Eanadoallái sadjásašveahkki .....	7
Buhtadusat rehkenastojit bargodietnasiid vuodul ..	7
MYEL-ealáhagat.....	8
Eará buhttenvuogádagat.....	8
Buhtadusaid ohcan.....	9
Lassedieđut Mela-dorvvus.....	9
Mela-dorvui gullet.....	10

### Eanadoallofitnodatolbmo Mela-dorvu

*Eanadoallofitnodatolbmuid ealáhatlágádusa – Mela – bargun lea doarjut suomelaš eanadoallofitnodatolbmo buresbirgejumi sierra eallinmuttuin. Eanadoalliid, guolásteaddjiid, boazodoalliid ja vuovdeeaiggádiid bargoealáhatdorvu mearrašuvvá eanadoallofitnodatolbmo ealáhatlága (MYEL) mielde ja dan vuodđun lea MYEL-oadju. Ovttas MYELain eanadoallofitnodatolbmui leat addimin dorvvu MATA-bargobárteoadju ja eará Mela-ovddut. Oktasaš namahusain dán dorvvu gohčodit Mela-dorvvun.*

### Go bargonávccat geahppánišgohtet

Go buohcuvuohta hehte bargama oanehis áiggi, de dienasmassin buhttejuvvo beaiveruđaiguin. Jos fitnodatolbmoss lea gustojeaddji MYEL-oadju, de Mela máksá buohcanluomu álgobeivviid ovddas Mela-buohcanbeaiveruđa. Jos buohcuvuohta joatkašuvvá guhkit, de Kela máksá buohcanoaju beaiveruđa.

### **Guhkálaš buohcuvuohta**

Jos bargonávccahisvuohta lea áitimin, de lea vejolaš oažžut veajuiduhttima. Veajuiduhttima ulbmilin lea buoridit olbmo vejolašvuođaid joatkit iežas ovddeš barggus dahje skuvlehit su ođđa ámmáhii.

Guhkálaš buohcuvuođa áigge birgenlági lea dorvvasteamen veajuiduhttindoarjja dahje bargonávccahisvuođaealáhat. Veajuiduhttindoarjja lea mearreáigásaš. Veajuiduhttindoarjja mieđihuvvo, go bargonávccaid árvvoštallet maŋnelis fas máhccat.

Bargonávccahisvuođaealáhat mieđihuvvo, jos bargonávccat leat geahppánan bissovaččat.

### **Bargovahát**

Jos eanadoallofitnodatolmmoš massá bargonávccaidis bártti dahje ámmátdávdda dihte, de son oažžu buhtadusaid eanadoallofitnodatolbmuid bárteojus (MATA). Oanehisáigásaš bargonávccahisvuođa ovddas fitnodatolmmoš oažžu MATA-beaiveruđa. Jos bargonávccahisvuohta bistá badjel jagi, de máksojuvvo bárteoadju.

Mela dikšun vuogádagat leat lágas mearriduvvon ja buhtadusat máksojuvvojit almmolaš soasiáloaju prinsihpaiguin.

<b><i>Oanehisáigásaš bargonávccahisvuođa dorvvasta</i></b>	<b><i>Guhkitáigásaš bargonávccahisvuođa dorvvasta</i></b>
<i>Mela-buohcanbeaiveruhta Beaiveruhta (Kela) MATA-beaiveruhta Eanadoalloluopmosadjásašvuohta</i>	<i>Veajuiduhttin MYEL-bargoealáhat Álbmotealáhat (Kela) MATA-bárteoadju Eanadoalloluopmosadjásašvuohta</i>

## **Mela-buohcanbeaiveruhta**

Mela-buohcanbeaiveruhta máksojuvvo MYEL-oajuhuvvon eanadoallofitnodatolbmui viđat buohcanbeaivvi rájes (iešvástidanáigi lea doaktárluhttefitnanbeaivi + 3 beaivvi).

Jos buohcanluopmu bistá badjel iešvástidanáiggi (doaktárluhttefitnanbeaivi + 9 árgabeaivvi), de nohká Mela-buohcanbeaiveruđa máksin ja Kela máksigoahtá buohcanoaju beaiveruđa. Dalle Mela-buohcanbeaiveruđa oažžuma eaktun lea dat, ahte Kela máksá beaiveruđa iešvástidanáiggi maŋŋá.

Mela-buohcanbeaiveruhta máksojuvvo buot vahkkobeivviin, maddái sotnabeivviin ja bassebeivviin.

### **Beaiveruđa mearri**

Mela-buohcanbeaiveruhta rehkenastojuvvo MYEL-bargodietnasiid vuođul, main dat lea 1/514. Jos máksinvuloš beaiveruđa mearri oppa buohcanáigodagas báhcá vuollel 10,09 euro, de beaiveruhta ii máksojuvvo.

Jos bargonávccahisvuođa dagaha bargobártti, de máksojuvvo bártebeaiveruhta, muhto ii Mela-buohcanbeaiveruhta.

## Bargobárti

---

MATA-bargobárteoadju buhte eanadoallofitnodatbarggus dahje dan dagahan dilálašvuodain deaividan bárttiid. Dat buhte maiddái dán barggu dagahan ámmátdávddaid. Eaktun lea dat, ahte MATA-oadju lea fámus.

Lágas mearriduvvon vuogi mielde oajuhuvvon eanadoallis, guolásteaddjis, boazodoallis ja vuovdedálolaččas lea MYEL-oaju lassin automáhtalaččat maiddái MATA-bargobárteoadju. Dat, geat eai gula bákkolaš oaju vuollai, sáhttet váldit eaktodáhtolaš MATA-bargobárteoadju.

### Bárti

MATA-oadju buhte dušše bártti dagahan váttuid. Bártin gehččojuvvo fáhkkes ja vuorddekeahtes dáhpáhus, man dagaha olgguldas sivva.

MATA-oadju buhte dasa lassin lágas sierra máinnašuvvon, oanehis áiggi sisa šaddan váttuid. Dákkárat leat ovdamearkka dihte čuvččageamit, beaivvášboaldimat, mirkkohusat, skuhppemat ja skoavhlumat.

MATA-oadju ii buhte buohcuvuođa, man ii leat dagahan bárti, vaikko buohcuvuođa mearkkat boadášedje vuosttas háve ovdan bargobártti oktavuodas. Maiddái nuppi olbmo eaktodáhtos dagahan váddu ii leat bárti.

### Buhtadusat

MATA-oajus buhttejuvvojit váttu dikšumis, dálkasiin ja dikšunmátkkiin šaddan dárbašlaš golut. MATA buhte maiddái doaktára mearridan fysikálalaš divššu dagahan dikšungoluid. Buhtadusain ii leat badjerádjji.

Beaiveruhta máksojuvvo, jos bárti dagaha uhcimustá golmma beavvi bargonávccahisvuoda. Beaiveruhta máksojuvvo guhkimustá jagi áigge bártti deaivideamis.

Jos bargonávccahisvuodta bistá badjel jagi, de máksojuvvo bárteoadju. Dat máksojuvvo nu guhká go bargonávccahisvuodta bistá, vaikko eallinagi.

MATA-oaju ovddas máksojuvvojit maiddái eará ovddut, ee. headuštusruhta, headuštuslassi, bivttaslassi, oahpistanbeanalassi ja ruovttudoallogoluid buhtadusat.

## Astoáiggi bárti

---

MATA-bargobárteoadju lassin sáhtta váldit astoáiggi MATA-bárteoadju.

Astoáiggi oadju buhte priváhtadállodoalu ja astoáiggi bárttiid, mat deaividit olbmo vuorddekeahhtá, fáhkkestaga ja dáhtokeahhtá olgguldas siva dihte. Astoáiggi MATA-dorvu gokčá maiddái astoáiggi buđaldusain, dego valástallamis šládjaráddjehusaid haga dahje olgoriikkain mátkkoštettiin dáhpáhuvvan bárttiid.

Oadju buhte dasa lassin lágas sierra máinnašuvvon, oanehis áiggi sisa šaddan váttuid. Dákkárat leat ovdamearkka dihte čuvččageamit, beaivvášboaldimat, mirkkohusat, skuhppemat ja skoavhlumat.

### Ii buhte buohcuvuođaid

Astoáiggi oadju ii buhte buohcuvuođaid iige deahki dahje deahkkesuona vienihemiid. Dat ii buhte maiddái bárttiid, mat deaividit bálká- ja fitnodatbarggus. Astoáiggi MATAs ii

oaččo buhtadusa johtalusvahágiin, illastemiin iige vahágiin, main oažžu buhtadusa eará lágaid vuodul.

### **Buhtadusat**

Buhtadusat dego bargobárteoajus, geahča siiddus 3.

## **Ámmátdávda**

---

MATA-bargobárteoadju buhte eanadoallofitnodatbarggus šaddan ámmátdávddaid. Ámmátdávdan buhtejuvvo buohcuvuohta, man bargu lea jáhkkimis eanaš dagahan. Buohcuvuohta galgá leat šaddan fysikálalaš, kemijjalaš dahje biologalaš siva dihte. Dákkár sivva sáhtta leat spargin, válla, orgánalaš gavja, guohpaihtosat, bakterat dahje virus.

Eanadoalliid dábáleamos ámmátdávddaide gullet ásmá, ihttomat ja guohpagavjageahpis.

Suotnadohppavuolši ja oalgenorrassa siidoboalu vuolšun dahjege ng. tennisgaignir buhtejuvvo ámmátdávdan, jos buohcuvuođa leat dagahan gihtii čuohcci, ovttaláhka geardašuvvi ovttabealat dahje amas bargolihkadusat.

Giehtaruhtassyndroma sáhtta buhttet, jos bargui leat ovdal dávdamearkkaid ihtima gullan guhká giehtaruhtasa gaskamearalaš guottus spiehkasteddji lihkadusat, mat čuhcet giehtaruhtasii. Duvdda- ja lihkadanorgánabuohcuvuođat, dego lađasrihkkašuvvan dahje eará rassašuvvanváivvit eai dan sadjái buhtejuvvo.

### **Buhtadusat**

Buhtadusat dego bargobárteoajus, geahča siiddus 3.

## **MATA-veajuiduhttin**

---

Go buhttenvuloš bárti dahje ámmátdávda čuohcá olbmo doaibmanávccaide bissovaččat, de MATA-oajuhuvvomis lea vuoigatvuohta oažžut veajuiduhttima. MATA-veajuiduhttin sáhtta leat juogo medisiinnalaš dahje ámmátlaš doaibma.

Mela čielggada ieševttolaččat oajuhuvvon olbmo veajuiduhttindárbbu, go bárti lea deaividan dahje ámmátdávda lea gávnnavuvvon.

### **Medisiinnalaš veajuiduhttin**

Medisiinnalaš veajuiduhttima bokte geahččalit oppalaččat bajásdoallat doaibmanávccaid. Veajuiduhttimii sáhttet gullat ovdamearkka dihte dárbbalaš lihkadanneavvut, dutkamušat dahje terapiija. Medisiinnalaš veajuiduhttima oažžu maiddái garrasit roasmohuvvan olmmoš, vai son ceavzzášii iehčanassii beaivválaš doaimmain.

### **Ámmátlaš veajuiduhttin**

Ámmátlaš veajuiduhttimii sáhttet gullat veajuiduhttinvejolašvuođaid čielggadeapmi, bargogeahččaladdan ja bargui hárbjeheapmi sihke ámmátskuvlen ođđa ámmáhii. Veajuiduhttimin sáhtta maiddái oažžut ealáhusdoarjaga ođđa fitnodaga vuodđudeapmái dahje buvttadan-suorggi rievdadeapmái dálus. Doarjaga sáhtta oažžut bargoneavvuid dahje -mašiinnaid háhkamii, jos fitnodatolmmoš daiguin sáhtta joatkit iežas ovdeš barggu.

Veajuiduhttimin sáhtta addit atnui mekaniserejuvvon vuoignansuoji, jos ovddeš bargguin lea vejolaš joatkit, go geavaha suoji. Buohccán olmmoš sáhtta maiddáí bovdejuvvot veajuiduhttingursii, mas son oažžu dieđuid ámmátdávddas, dan dikšumis, das iežas suddjemis ja veajuiduhttinvejolašvuodain.

### **Mela buhte**

MATA-buhtadussii gullelaš skuvlema dahje gurssa áiggis Mela máksá dievas bártebeaiveruđa dahje -ealáhaga. Dasa lassin MATA buhte skuvlengoluid.

## **MYEL-veajuiduhttin**

---

MYEL-veajuiduhttima bokte geahččalit hehttet dahje maŋjdit bargonávccahisvuoda. Veajuiduhttin boahtá jearaldahkii dalle, go bargonávccat leat geahppánan ja buohcuvuoda dihte olmmoš jáhkkmis sáhtta daid lagamus jagiid šaddat bargonávccaheapmen.

Veajuiduhttin lea vejolaš vel dange maŋjá, go oajuhuvvon lea báhcán bargonávccahisvuoda-ealáhahkii. Eaktun lea ahte veajuiduhttima bokte olmmoš sáhtta fas máhccat ealáhagas bargoeallimii.

### **Ámmátlaš veajuiduhttin**

MYEL-veajuiduhttin lea eará bargoeallinveajuiduhttima láhkai ámmátlaš doaimma. Dainna geahččalit buoridit oajuhuvvoma vejolašvuodaid ceavzit dálu bargguin dahje skuvlet su ođđa ámmáhii.

Medisiinnalaš veajuiduhttin gullá MYEL-veajuiduhttima vuollai dušše spiehkastatdáhpa-husain. MYEL ii nappo buhte ovdamearkka dihte fysikálalaš divššus dahje veajuiduhttinluomu in šaddi goluid.

### **Veahkkeneavvut**

Ámmátlaš veajuiduhttimii sáhttet gullat oahpisteapmi, bagadallan dahje ruhtaveahkki barggu álkidahtti bargoneavvuid háhkamii. Ruhtaveahkki juolluduvvo dábálaččat oastinbuhtadussan nu, ahte fitnodatolbmoss lea álo maiddáí iešvástidanossodat.

Vuodđobuoridan- dahje dálu normála ovddidangolut eai goittot buhtejuvvo veajuiduhttimin.

### **Ođđasitskuvlen**

Eanadoallofitnodatbarggu joatkin ii leat goittot álo vejolaš dearvvasvuodadili dáfus. Ámmátlaš veajuiduhttimin sáhtta čielggadit vejolašvuodaid bargat juoga eará ámmáhii.

Jos bargan eará go eanadoallofitnodatbarggus lea ainge vejolaš, de MYEL buhte veajuiduhttimin daid goluid, mat šaddet ođđa ámmáhii skuvlemis.

## **Veajuiduhttin doarjja**

---

Veajuiduhttin doarjja lea mearreáigásaš ealáhat, mii máksojuvvo mánnosaččat. Veajuiduhttin doarjaga ulbmilin lea dorvvastit birgenlági, go bargonávccahisvuoha ii leat bissovaš. Veajuiduhttin doarjja mieđihuvvo olbmui, gean bargonávccat leat geahppánan guhkes áigái, muhto gean bargonávccaid árvalit maŋjelis máhccat. Bargonávccahisvuoha galgá bistit uhcimustá jagi.

Veajuiduhttindoarjaga sáhtta mieđihit seamma eavttuiguin go bargonávccahisvuođaealáhaga. Nuppeláhkai go ealáhagas, veajuiduhttindoarjja mieđihuvvo mearreáigái.

### **Doarjaga bistin ja mearri**

Dat, man guhkes áigái veajuiduhttindoarjja mieđihuvvo, lea guđege olbmo duohken. Veajuiduhttindoarjaga áigge bargonávccaid vurdet máhccat. Jos ná ii dáhpáhuva, de veajuiduhttindoarjaga sáhtta joatkit dahje dan maŋŋá mieđihit bargonávccahisvuođaealáhaga.

Veajuiduhttindoarjaga mieđihettiin sihkkarastojuvvo ahte ohccis lea dikšun- dahje veajuiduhttinplána, man vuodul bargonávccaid máhccan lea vejolaš.

Veajuiduhttindoarjja mieđihuvvo dievas bargonávccahisvuođaealáhaga sturrosažžan, jos bargonávccat leat geahppánan uhcimustá 3/5:ain. Oassealáhaga sturrosaš veajuiduhttindoarjaga oazžun dihte lea doarvái ahte bargonávccat leat geahppánan 2/5:ain.

### **Doarjaga ohcan**

Veajuiduhttindoarjja ohcojuvvo bargonávccahisvuođaealáhatohcama bokte. Bargonávccahisvuođaealáhaga gieđahaladettiin Mela árvvoštallá, leago bargonávccaid máhccan jáhkehahti ja mieđiha veajuiduhttindoarjaga dahje bargonávccahisvuođaealáhaga.

## **Bargonávccahisvuođaealáhat**

---

Bargonávccahisvuođaealáhat mieđihuvvo olbmui, gean bargonávccat leat geahppánan bissovaččat uhcimustá jagi áigge. Lágas bargonávccaid geahppáneapmi lea merkejuvvon gorreloguin. Dievas bargonávccahisvuođaealáhat mieđihuvvo, jos bargonávccat leat geahppánan uhcimustá 3/5:ain. Bargonávccahisvuođaealáhat mieđihuvvo oassealáhahkan, jos bargonávccat leat geahppánan uhcimustá 2/5:ain.

Dievas ealáhaga sáhtta muhtit oassealáhahkan dahje nuppe gežiid, jos bargonávccaid geahppáneamis dáhpáhuvá ealáhagas orodettiin bissovaš nuppástus.

MYEL-bargonávccahisvuođaealáhaga sáhtta mieđihit 18–62-jahkásažžii. Jos bargonávccahisvuohtha álgá dan maŋŋá, go olmmoš lea deavdán 63 jagi, de MYEL-ealáhat mieđihuvvo njuolggá boarisvuođaealáhahkan.

### **Bargonávccahisvuođa árvvoštallan**

Dikšu doaktára addejupmi ohcci bargonávccahisvuođas mearkkaša juoidá, muhto dat ii čana ealáhatlágádusa. Deháleamos lea ahte gávdnosat leat govviduvvon doarvái dárkilít ja detáljaid mielde nu, ahte maddái olggobealeolmmoš sáhtta leat sihkkar das, ahte gávdnojit eavttut ealáhaga oazžumii.

Bargonávccahisvuođa guorahaladettiin galgá doaktárcealkámusaid lassin váldit vuhtii maddái sosiálalaš ja ekonomalaš dahkkiid, dego ohcci skuvlema ja ovddit doaimma sihke agi ja ássandilálašvuođaid.

Bargonávccahisvuohtha árvvoštallojuvvo sihke eanadoallofitnodatbargui ja eará dakkár bargui, man bargama sáhtta govtolaččat gáibidit ohccis.

### **Bargan ealáhagas**

Bargonávccahisvuođaealáhaga ulbmilin lea buhttet bargonávccahisvuođa dagahan dienasmassima. Danin raddálagaid ealáhagain sáhtta bargat dušše ráddjejuvvon vuogi mielde.

Go dán áigge buot barggus čoggo ealáhat, de maddái ealáhaga lassin bargojuvvon barggus čoggo ođđa ealáhat. Dát ođđa ealáhat lasihuvvo ealáhahkii dalle, go bargonávccahisvuoda-ealáhat molsašuvvá boarisvuoda-ealáhahkan.

## Eanadoallái sadjásašveahkki

---

Eanadoallis lea vuoigatvuohta oažžut sadjásašveahki iežas dálui, jos bargonávccahisvuota hehte bargama iige su bargguid sáhte dikšut fitnodaga siskkáldas ordnestallamiiguin.

Sadjásašveahki ulbmilin lea bajásdoallat eanadoallofitnodaga doaimma fitnodatolbmo bargonávccahisvuoda áigge. Sadjásašveahki sáhtá oažžut, jos bargonávccahisvuota lea gaskaboddosaš.

### Sadjásašveahki bistin

Vuoigatvuohta sadjásašveahkkái nohká, go bargonávccahisvuota molsašuvvá bissovažžan dahje jos orru leamen jáhkehahti ahte eanadoallofitnodatolmmos ii šat máhca iežas fitnodatbargui. Sadjásašveahki sáhtá goittotge oažžut muhtun áiggi, jos fitnodatdoaimma nohkan dahje dan ođđasitordnestallan dan gáibida.

## Buhtadusat rehkenastojit bargodietnasiid vuođul

---

Beaiveruđat ja ealáhagat rehkenastojit MYEL-bargodietnasiid vuođul. Eaktodáhtolaš MATA-oaju buhtadusat rehkenastojit goittotge oaju vuođđun leahkki jahkebargodietnasiid vuođul. Mađe stuorábut leat bargodietnasat, de dađe stuorábut leat maddái buhtadusat.

### Mela-buohcanbeaiveruhta

Mela-buohcanbeaiveruđa sturrodat lea MYEL-bargodietnasat juhkon loguin 514.

### MATA-beaiveruhta ja -ealáhat

Ollásit bargonávccahis olbmo bártebeaiveruhta lea 360.-oassi MYEL-bargodietnasiin. Dievas bárte-ealáhat lea jagis 85 proseantta MYEL-bargodietnasiin. Bargodietnasat váldojuvvojit vuhtii dakkárin go dat ledje bargovahága deaividettiin. Jos bargonávccat leat geahppánan dušše muhtumassii, de beaiveruhta ja ealáhat leat vástideaddji gorálaš oassi dievas beaiveruđas ja ealáhagas. Beaiveruhta sáhtá leat ovdamearkka dihte 50 proseantta dievas beaiveruđas, jos váddu ii hehte buot bargama.

Go bárteoaju oažžu deavdá 65 jagi, de dievas ealáhat geahppána 70 prosentii jahkebargodietnasiin.

### Eará dietnasat

Bákkolaš MATA-bargobárteoajus sáhttet maddái bálkádietnasat váldojuvvot vuhtii beaiveruđa ja ealáhaga rehkenasttedettiin. Eará fitnodatdoaimmas ožžojuvvon dietnasat váldojuvvojit vuhtii dušše dalle, jos bártidan olbmos lea dán doaimmas bárteoadjolágas daddojuvvon oadju.

## MYEL-ealáhagat

---

MYEL-ealáhaga sturrodat mearrašuvvá daid bargodietnasiid vuođul, mat leat leamaš fámus oadjoáigge. Ealáhat rehkenastojuvvo buot, maiddáai ovddit guston bargodietnasiid vuođul.

Ealáhagas váldojuvvo vuhtii ealáhatdáhpáhusa ja boarisvuođaealáhaga deavdima gaskasaš áigi ng. boahttevaš ealáhahkan, jos bargonávccahisvuohta álgá MYEL-oaju áigge dahje dakka dan maŋŋá.

Ealáhaga mearrašuvvamii guoskevaš njuolggadusat rivde jagi 2005 álggu rájes. Dán ovddit áiggis čoggon ealáhat váldojuvvo vuhtii nu, ahte dat rehkenastojuvvo dalle guston njuolggadusaid mielde.

### Oktiiveiveheapmi

Sierra sosiálaoadjovuogádagaid mieldásaš buhtadusat oktiiveivehuvvojit nu, ahte bargonávccahisvuođa dagahan dienasmassin šaddá buhttejuvvot, muhto dušše oktii.

MYEL-ealáhagas geahpeduvvojit MATA-dienasmassinbuhtadusat ja eará ng. primára buhtadusat, mat vejolaččat máksojuvvojit seamma olbmui.

MYEL-ealáhat ii oktiiveivehuvvo eará bargoealáhagaiguin, ja nuba dat eai geahpet nubbi nuppi. Dan sadjái MYEL- ja eará bargoealáhagaid oktasašmearri váikkuha álbmotealáhaga mearrái.

## Eará buhttenvuogádagat

---

Dán dieđihančállosis lea mitaluvvon dain ovdduin, maid Mela mieđiha bargonávccaid geahppáneami dihte. Eanadoallofitnodatolbmossáhtá leat vuoigatvuohta oazžut buhtadusa maiddáai eará sosiálaoadjovuogádagaid vuođul. Jearaldahkii bohtet dábbálaččat goittot buohcanoadojo- ja álbmotealáhatvuogádagat, maid Kela dikšu.

Buhtadusat, mat mieđihuvvojit sierra vuogádagain, váldojuvvojit gaskaneaset vuhtii nu, ahte sekundára buhttenvuogádagas máksojuvvo dábbálaččat dušše dat ossodat, mainna dat manná badjel dan buhtadusa, mii máksojuvvo primára vuogádaga vuođul.

### Buohcanoadoju

Kela máksá bargonávccahisvuođa vuođul buohcanbeaiveruđa. Beaiveruđas lea iešvástidanáigi (buohccánbeaivi + 9 čuovvovaš árgabeaivvi).

Iešvástidanáiggi maŋŋá buohcanoaju beaiveruhta máksojuvvo guhkimustá sullii jagi áigge. Bargonávccahisvuođaealáhaga máksigohtet dábbálaččat easka dalle, go primáraáigi lea vássán.

Beaiveruđa sturrodat mearrašuvvá eanadoallofitnodatdoaimma hárrái MYEL-bargodietnasiid vuođul. Eará go fitnodatdoaimma hárrái beaiveruđa sturrodat mearrašuvvá vearuvuloš bálkádietnasiid mielde.

### Kela bargonávccahisvuođaealáhat

Dievas ealáhat čoggo dábbálaččat guovtte oasis: MYEL- ja eará bargoealáhagat hábmejit ovttá oasis ja álbmotealáhat fas nuppi oasis. Ealáhatslájat leat muđui seammát, muhto álbmotealáhatvuogádagas ii leat oassealáhatvejolašvuohta. MYEL- ja eará bargoealáhagaid mearri geahpeda álbmotealáhaga meari.

## Buhtadusaid ohcan

---

***Go ozat beaiveruđa dahje ealáhaga, de sáhtát deavdit ohcanskovi Mela-áššealbmá luhtte. Áššealmmái veahkeha ohcamuša deavdimis ja sus leat dárbblaš skovit. Jos hálidat, de sáhtát maiddái čálihit ohcanskoviid Mela Interneahtta-siidduin. Nuppeláhkai go eará skoviid hárrái, Mela-buohcanbeaiveruhtaskovi oažžu dušše áššealbmás dahje dan sáhtá diŋgot Melas.***

### **Mela-buohcanbeaiveruhta**

Jos du buohcanluopmu bistá guhkimustá buohcanoaju iešvástidanáiggi (doaktár-luhtte-fitnanbeaivi + 9 čuovvovaš árgabeaivvi), de daga beaiveruhtaohcamuša Mela-áššealbmá luhtte guđa mánotbaji sisa.

Jos du buohcanluopmu lea guhkit go iešvástidanáiggi, de daga ohcamuša Kela báikkálaš-doaimmahagas seammás, go ozat buohcanoaju beaiveruđa. Merkes ruossain Kela ohcanskovis Mela-buohcanbeaiveruđa ohcamii guoskevaš báikki. Beaiveruđa ohcanáiggi lea dalle njeallje mánotbaji.

### **Bártidettiin**

Oza buhtadusa bárttis dahje ámmátdávddas almmuhus- ja ohcankoviin (skovvi TI). Lavtte ohcamuššii guittiid iežat máksin divššus, mátkkiin ja dálkasiin. Buhtadusat máksojuvvojit dušše álgoguitiid vuostá.

### **Bargonávccahisvuodaealáhaga ozadettiin**

Oza ealáhaga seamma skoviin (skovvi T) sihke bargoealáhat ja -álbmotealáhat-vuogádagas. Okta ohcamuš lea doarvái. Eanadoallofitnodatolmmoš galgá deavdit álo maiddái čuovusskovi eanadoallofitnodaga dilálašvuodain (čuovusskovvi TM).

Lavtte ohcamuššii nu varas doaktárcealkámuša B go vejolaš ja vejolaččat maiddái eará áššegirjjiid, madda hálidat doarjalit.

Doaimmat ohcamuša oktan čuvvosiiguin juogo Mela báikkálaš áššealbmái, Mela váldokantuvrii dahje Kela báikkálašdoaimmahakkii.

### **Veajuiduhttima ozadettiin**

Oza veajuiduhttima veajuiduhttinohcankoviin (skovvi K). Lavtte ohcamuššii doaktár-duodaštusa iežat dearvasvuodadilis ja vejolaš eará áššegirjjiid. Doaimmat áššegirjjiid Melai dahje Mela-áššealbmái.

## Lassedieđut Mela-dorvvus

---

Dán dieđihančállošis áššit leat ovdanbukton dušše váldočuoggáid mielde. Go dárbbášat veahki iežat Mela-dorvui guoskevaš áššiid dikšumis, de váldde oktavuodá Mela-áššealbmái. Áššealbmá oktavuodadieđut gávdnojit telefongirjjiis báikkis Maatalousyrittäjien eläkelaitos ja internehtas čujuhusas [www.mela.fi](http://www.mela.fi).

Dárkilet dieđuid Mela-dorvvus oáččut min internehttasiidduin. Maiddái Mela-áššehasbálvalus veahkeha nummiris 020 630 0650.

### **Elektrovnnalaš áššiiddikšunbálvalusat**

MYEL-oajuhuvvon olmmožin don sáhtát oahpásmuvvat iežat Mela-dorvui internehtas Mela elektrovnnalaš áššiiddikšunbálvalusaid bokte. Bálvalussii sisačáliheapmi dáhpuhuvvá persovnnalaš fierbmebánjkodovddaldaga bokte čujuhusas [www.mela.fi/asiointipalvelut](http://www.mela.fi/asiointipalvelut).

Áššiiddikšunbálvalusaid bokte sáhtát dárkkistit iežat persovnnalaš áššehasdieduid, mat leat vurkejuvvon Mela registariidda. Sáhtát maidái fidnet árvvoštallama iežat dálá Mela-dorvvus. Árvvoštallan muitala, man ollu oaččut beaiveruđa dahje ealáhaga, jos buohccát dahje bártidat. Jos don leat lahka luohpandoarjjaagi, de sáhtát geahččat iežat vejolaš luohpandoarjaga meari. Dasa lassin sáhtát geahččat boahttevaš boarisvuodaealáhaga meari.

Sáhtát bivdit árvvoštallama maidái Mela-áššealbmás dahje Melas.

## Mela-dorvui gullet

---

### **Bargoealáhagat (MYEL)**

Bargoealáhagat dorvvastit birgenlági boarisvuodá, bargonávccahisvuodá, bargguhisvuodá ja oasseáigásaš barggu áigge sihke bearašfuolaheadji jápmima maŋŋá. MYEL-ealáhagat mieđihuvvojit seamma ákkaiguin go earáge fitnodatolbmuid ja bálkáváldiid bargoealáhagat.

### **Bárte- ja ámmátdávduhtadusat (MATA)**

Bargobárteit ja ámmátdávddat buhtejuvvojit eanadoallofitnodatolbmuid bárteoadjolága mielde. Bargobárteodjui sáhtá laktit eaktodáhtolaš astoáiggi bárteoaju.

### **Mela-buohcanbeaiveruhta**

Go eanadoallofitnodatolmmoš buohccá, de Mela máksá beaiveruđa buohcooaju iešvástidanáiggis.

### **Luohpandoarjja (LUTU)**

Luohpandoarjja máksojuvvo vuorasmuvvan eanadoalliide ja boazodoalliide, geat luhpet eanadoalus ja boazodoalus.

### **Joavkoheaggoadjobuhtadusat (RHV)**

MYEL-oajuhuvvoma jápmima maŋŋá oapmahaččat ožžot buhtadusa eanadoallofitnodatolbmuid joavkoheaggaoajus.

### **Luopmosadjásašbálvalusat**

Lágasmearriduvvon MYEL-oaju vuollai gullevaš eanadoallofitnodatolbmot sáhttet oažžut luopmosadjásačča iežaset dálui. Luopmosadjásašbálvalusaid fáillet gielddaid hábmen iehčanas báikkálašovttadagat.

### **Bargodorvvolašvuhta**

Eanadoallofitnodatolbmot láidestuvvojit dustet barggusteaset bárteit ja ámmátdávddaid ja ovddidit iežaset bargoburesbirgejumi.

*[Lassedieđut buhtadusain ja ealáhagain www.mela.fi](http://www.mela.fi) > [Eläketurva](#) > [Työeläkkeet](#)*

Eanadoallofitnodatolbmuid ealahatlagádus **Mela**  
Revontulentie 6, 02100 Espoo  
tel. 020 630 0500